

УДК: 341.9:347.2:347.3

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.05.1.52>

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА КРИПТОАКТИВ ТА ЙОГО ОБОРОТОЗДАТНОСТІ В УКРАЇНІ: ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА В ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВАХ

Тіпкін-Головко Н.О.,

*аспірант кафедри міжнародного приватного права**Навчально-наукового Інституту міжнародних відносин**Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

ORCID: 0009-0006-3074-0941

e-mail: nikita.tipikin@gmail.com

Тіпкін-Головко Н.О. Окремі аспекти права власності на криптоактив та його оборотоздатності в Україні: порівняльна характеристика в іноземних державах

Збільшення ринку криптоактивів неминує призводити до зростання їх популярності та використання у повсякденному житті. Якщо раніше мова йшла переважно про здійснення торгів криптоактивами на профільних майданчиках, то сьогодні фізичні та юридичні особи все більше застосовують їх у різноманітних цілях. Наприклад, з метою отримання доступу до певної послуги, яка передбачена проектом, у зв'язку з яким був створений певний криптоактив. Або криптоактив взагалі може обмінювати на певний фізичний товар. Загалом, користувачі можуть структурувати безліч варіантів застосування криптоактивів.

Тим не менш, на нормативно-правовому рівні більшості країн досі не визначено місце криптоактивів у цивільному законодавстві, через що у багатьох випадках незрозуміло, який режим поширювати на криптоактиви. При чому, окремим питанням є визначення права власності на криптоактив та умови його набуття. Зважаючи на особливу технологічну природу криптоактивів, вони можуть значно відрізнитися від загальних правил виникнення такого права відповідно до звичайних норм цивільного законодавства.

У зв'язку з цим, вважаємо, що надзвичайно важливим питання є визначення місця криптоактивів у цивільному законодавстві, а також визначення моменту виникнення його права власності для подальшого обігу.

У статті досліджено підходи романо-германської та англо-саксонської правових сімей у контексті визнання нематеріального об'єктами речових прав у контексті криптоактивів. При цьому також визначено наявність прогресивного підходу українського законодавства щодо застосування до криптоактивів положень про річ відповідно до Цивільного кодексу України у формі цифрової речі.

Окрім цього, встановлено, що англо-саксонська правова сім'я має більш гнучкі норми, які дозволяють визнавати криптоактиви як нематеріальне майне за рахунок прецедентної системи, яка може оперативна пристосовуватися до галузей, що динамічно розвиваються.

Нарешті, у зазначеній статті пропонуються положення з метою визначення моменту виникнення права власності на криптоактиви з метою їх подальшого цивільного обігу.

Ключові слова: право власності, криптоактиви, оборотоздатність, цифрова річ.

Tipikin-Holovko N.O. Certain aspects of ownership of crypto assets and their circulation capacity in Ukraine: comparative characteristics in foreign countries.

The growth of the cryptoassets market inevitably leads to an increase in their popularity and use in everyday life. While earlier it was mainly connected with trading of crypto assets on specialised platforms, today individuals and legal entities are increasingly using them for various purposes. For example, for gaining access to a certain service provided by a project in connection, with which a certain crypto asset was created. Additionally, the crypto asset can be exchanged for a certain physical commodity. In general, users can structure a variety of cryptoasset use cases.

Nevertheless, the regulatory framework of most countries still does not define the place of cryptoassets in civil law, which makes it unclear in many cases, which regime should apply to cryptoassets. Moreover, a separate issue is the definition of ownership of a crypto asset and the conditions for its acquisition. Given the special technological nature of cryptoassets, they may differ significantly from the general rules for the emergence of such a right under general provisions of civil law.

In this regard, we assume that it is extremely important to determine the place of cryptoassets in civil law, as well as to determine the moment, when their ownership right arises for further circulation.

In the article it is examined the approaches of the Romano-Germanic and Anglo-Saxon legal families in the context of recognition of intangible things as objects of property rights in connection with cryptoassets. It is also identified by the author the progressive approach of the Ukrainian legislation to the application of the provisions on things under the Civil Code of Ukraine to cryptoassets in the form of a digital thing.

In addition, it is established by the author that the Anglo-Saxon legal family has more flexible rules that allow for the recognition of cryptoassets as intangible property through a case law system that can quickly adapt to dynamically developing industries.

Finally, it is proposed in the article the provisions to determine the moment, when the ownership of cryptoassets arises for the purpose of their further civil circulation.

Key words: right of ownership, cryptoassets, circulation capacity, digital thing.

Постановка проблеми. Поширення використання криптоактивів у повсякденному житті постає питання, яке місце вони займають у цивільному законодавстві, в тому числі, які особливості виникнення права власності на них. Саме тому нагальним питанням є встановлення на нормативному рівні режиму криптоактивів разом із окремими аспектами моменту набуття них власниками.

Зазначена стаття має на **меті** проаналізувати підходи англо-саксонської та романо-германської правових сімей з метою визначення статусу нематеріальних об'єктів як майна, а також підтвердження прогресивного підходу українського цивільного законодавства у частині введення поняття цифрової речі, до якої підпадає криптоактив. При цьому другою метою є пропозиції щодо визначення виникнення права власності на криптоактиви та інших аспектів, необхідних у зв'язку із їх обігом.

Стан опрацювання проблематики. Українська наукова спільнота практично не досліджує питання права власності на криптоактиви, за винятком Гулейкова І.Ю. та Майданика Р.А., які досліджували питання криптоактивів як майна та їх оборотоздатність. У зв'язку з цим, це дослідження стане одним із перших після них, яке піднімає питання важливості визначення місця криптоактивів у цивільному законодавстві України.

Виклад основного матеріалу. Основна проблема визначення місця криптоактивів у цивільному законодавстві тих чи інших держав полягає у позиціях правових сімей щодо статусу нематеріальних об'єктів як майнових прав.

Якщо звертатись до цивілістичного підходу у континентальній правовій сім'ї, ми можемо побачити, що за загальним правилом держави відносять майнові права до абсолютних реальних прав, тобто щодо майна встановлюється абсолютний захист, порушення якого недопустимо будь-якою третьою особою (на противагу, наприклад, вимогам, які стосуються осіб, які підлягають дотриманню окремих обов'язків) [1].

Тим не менш, ми маємо ситуацію, коли у державах континентального права є тенденція до невизнання нематеріальних об'єктів як таких об'єктами речових прав через відсутність їх матеріальної форми. Зокрема, це застосовно і до криптоактивів.

Наприклад, подібна проблема існує у законодавстві Німеччини, яке визначає лише матеріальні об'єкти майном, через що криптоактиви не можуть ним вважатися [2].

Аналогічна ситуація відбувається у законодавстві Швейцарії. Зазначена країна не має точного визначення майна, однак виходячи із положень її нормативно-правових актів криптоактиви класифікуються переважно як цінні папери, аніж майно, через що воно і в законодавстві ми маємо ситуацію, коли Швейцарія фокусується суто на криптоактивах, які прив'язані до певної вартості (далі – стейблкоїни) [1].

Цікава ситуація у Австрії, яка має визначення поняття речі у параграфі 285 Цивільного кодексу як «усе, що є відокремленим від людини і слугує для використання людьми, називається річчю в юридичному сенсі». З тексту зрозуміло, що криптоактив в теорії може входити до поняття речі, однак Австрія також має підхід континентальної сім'ї, відповідно до якого лише реальні права можуть бути встановлені виключно щодо матеріальних речей [1, 3]

Однак на противагу відсутності визнання криптоактивів як майна у Німеччині, Швейцарії та Австрії, цікавим є підхід Італії. У статті 810 Цивільного кодексу Італії міститься визначення майна як усі речі, які можуть бути об'єктом прав [4]. Хоча науковці і звертають увагу, що у консервативному вигляді криптоактиви не можуть вважатися майном через їх нематеріальність, на противагу цьому панує думка, що «технологічна та соціальна еволюція зробила такий принцип застарілим, за умови, що він залишить без захисту всі ті нематеріальні права, які – відповідно до характеристик їхнього суб'єкта – потребують такого захисту» [5].

При цьому така думка вже підтверджується у судових справах. Зокрема, у 2019 році італійський суд у Флоренції у справі про банкрутство криптовалютної біржі BitGrail встановив, що криптоактив є майном [6].

Держава Ліхтенштейн пішла іншим шляхом, виокремивши криптоактиви у спеціальний правовий режим шляхом прийняття профільного закону, у якому визначив, що токен є «інформацією у системі на основі довіреної технології, яка а) може представляти вимоги або права членства проти особи, **майнові права** або інші абсолютні чи відносні права...» [7].

У результаті достатньо консервативний підхід континентальної сім'ї у більшості держав у випадку із нематеріальними об'єктами становить перепони із регулюванням криптоактивів.

У цьому контексті є показовими держави прецедентного права. Наприклад, у 2024 році суд Австралії визнав криптоактив як одну з форм майна, однак виключно у контексті конкретної проміжної справи у рішенні Австралійська комісія з цінних паперів та інвестицій проти NGS Crypto Pty LTD, не беручись визначати, що усі криптоактиви є майном [8, 9].

Тим не менш, у цьому ж 2024 році Високий суд Англії у справі щодо емітента стейблкоїна USDT Tether визначив, що USDT є майном, до якого можуть застосовуватися норми майнового права [10]. Це рішення стало результатом дослідження доповіді Комісії з права у Великобританії, яка займається реформуванням законодавства, відповідно до якого вона дійшла висновку, що гнучкість загального права дозволяє визнати криптоактиви окремою категорією особистої власності, на яку розповсюджуються майнові права [11]. У зв'язку з цим, зазначене у цьому абзаці рішення є логічним продовженням висновків комісії [12].

У Сполучених Штатах загалом немає категоризаційних проблем із визнанням криптоактивів як майна, оскільки Внутрішня служба доходів США у 2014 році почала визначати для податкових цілей криптоактиви як майно [13]. До того ж, низка штатів вже визнала криптоактиви нематеріальним майном, надавши їм майнові права на законодавчому рівні, зокрема, Вайомінг [14] та Айдахо [15]. Загалом, науковці доходять до висновку, що поняття майна у США є досить гнучким, тому криптоактиви можуть вважатися майном лише через той факт, що особи можуть ними володіти, що вже породжує їхній характер майнових прав [1].

До того ж, Нова Зеландія також визнає криптоактиви майном. У її Акті про компанії 1993 року у статті 2 надається визначення власності (майна) як «майно будь-якого виду, матеріальне чи нематеріальне, рухоме чи нерухоме, тілесне чи безтілесне, а також включає права, інтереси та вимоги будь-якого виду щодо майна, незалежно від того, як вони виникають» [19]. Відповідно, характер криптоактива як нематеріального майна підпадає під це визначення, що також було підтверджено Високим судом Нової Зеландії у справі *Ruscoe v Cryptopia Ltd* у 2020 році [17].

Нарешті, судова практика Сінгапуру хоча і зазначає, що криптоактив може в теорії входити у концепцію майна, вона не надає чіткої відповіді до якого типу її можна віднести, про що зазначив апеляційний суд Сінгапуру у справі *Quoine Pte Ltd v B2C2 Ltd* у 2020 році [18].

Загалом, питання того, чи підпадає криптоактив під категорію майна (власності) є необхідним у зв'язку із можливістю його цивільного обігу.

Тому формат із визнанням криптоактива майном та наданням йому майнових прав є лише одним із варіантів для того, аби криптоактиви стали об'єктами цивільного обігу. Так чи інакше, це найбільш простий та швидкий спосіб для законодавця надати криптоактиву таку характеристику. Однак через технологічну природу просте надання такого статусу криптоактиву лише ставить криптоактив на одне місце із іншими майновими об'єктами, не беручи до уваги, що через відсутність специфічних норм певні аспекти цивільного обігу криптоактивів можуть бути незастосовними на практиці.

Іншим варіантом могло б стати прийняття окремого профільного закону, в якому був би визначений статус криптоактива як окремого об'єкта цивільного обігу, а також прописані спеціальні правила у зв'язку з цим. На перший погляд, таким міг би вважатися профільний закон Ліхтенштейну, однак він переважно концентрується на регулюванні постачальників послуг [7], пов'язаних з криптоактивами, хоча і надає характеристику майнових прав стосовно криптоактивів.

Більше того, можна згадати і Регламент ЄС 2023/1114 «Markets in Crypto-Assets Regulation» від 31 травня 2023 року (далі – Регламент MICA). Так, у державах ЄС у переважній більшості немає у національному законодавстві положень щодо статусу криптоактивів. Це могло б бути вирішено згаданим Регламентом MICA, який, власне, і був прийнятий для уніфікації законодавства країн ЄС. Тим не менш, він встановлює лише загальне поняття криптоактива, не зазначаючи, чи може він бути саме об'єктом цивільного обігу:

««криптоактив» означає цифрове представлення цінності або права, яке можна передавати та зберігати в електронному вигляді за допомогою технології розподіленого реєстру або подібної технології» [19].

Як бачимо, він дійсно надає характеристику цінності та певного права по відношенню до криптоактива, однак він чітко не дає відповідь, чи є криптоактив об'єктом цивільного обігу, що є дуже критичним у цьому контексті. До того ж, надалі Регламент MICA не концентрується на питаннях щодо обігу криптоактивів, що також підтверджує той факт, що він не врегульовує це питання.

У зв'язку з цим, ми можемо констатувати, що наразі існує дві проблеми:

Відсутність чіткого статусу криптоактива у більшості держав як об'єкта цивільного обігу, чи то як майна, чи то на рівні спеціального закону; та

Відсутність у існуючих профільних нормативних актах спеціальних норм, які б вирішували практичну реалізацію обігу криптоактивів.

На нашу думку, ідеальною конструкцією було б прийняття профільного закону, який би вже врегулював специфічні аспекти цивільного обігу криптоактива. Однак важливо розуміти, що розгляд такого акту може значно затягнути процес встановлення правового статусу криптоактива.

Саме тому ідея із визначенням криптоактива як майна та надання йому майнових прав, а пізніше – прийняття або окремих спеціальних норм, або окремого профільного закону з метою вирішення правових проблем практичного обігу криптоактивів, була б ідеальним варіантом.

Фактично зараз Україна пішла першим шляхом за допомогою введення поняття цифрової речі, до якої входить віртуальний актив (криптоактив) відповідно до статті 179¹ Цивільного Кодексу України [20]. Таким чином, до криптоактивів в Україні застосовуються положення щодо речі як майна.

При цьому слід зазначити, що через технологічну природу криптоактивів залишається ряд невирішених питань, які не можна розв'язати за допомогою загальних норм українського цивільного права. Так, надзвичайно важливим питанням є момент виникнення права власності на криптоактивів та його оборотоздатність.

Право власності на криптоактив та його оборотоздатність

Відповідно до загальних норм цивільного законодавства, а саме статті 317 Цивільного кодексу України, право власності полягає у праві на володіння, користування та розпоряджання майном. При цьому на право власності жодним чином не повинні впливати місце проживання або місцезнаходження майна [20].

Як зазначає також Гулейков І. Ю. та Майданик Р. А, криптоактивам як об'єктам цивільного обігу повинні бути властиві оборотоздатність, тобто можливість бути предметом цивільно-правових правочинів, зокрема щодо вільного відчуження або переходу від однієї особи до іншої в порядку правонаступництва чи спадкування відповідно до статті 178 Цивільного кодексу України [21, 22].

До того ж, стаття 328 чітко предписує, що право власності може набуватися в результаті здійснення правочину [20].

Отже, ми розуміємо, що для криптоактива важливо, аби він (а) був об'єктом цивільного обігу та (б) мав властивість оборотоздатності. При цьому одним із способів набуття криптоактива має бути здійснення правочину.

Перша умова у нашому випадку вирішується шляхом віднесення віртуальних активів до категорії цифрової речі. Але вважаємо, що додаткового аналізу та пропозицій вимагають пункт (б) включно із питанням щодо набуття права власності на криптоактив з метою його подальшого обігу.

Оборотоздатність криптоактиву

Звертаючи увагу на пункт (б), варто подивитися на підхід, запропонований профільним законом Ліхтенштейну.

Відповідно до статей 5 та 6, особа, яка, умовно кажучи, має доступ до свого криптогаманця, має право розпоряджатися криптоактивом, одним із проявів якого полягає передача прав на розпоряджання криптоактивом. Інакше кажучи, мова йде про можливість відчуження криптоактива.

До того ж, досить цікавою є стаття 10, яка передбачає наслідки втрати доступу користувача до свого криптогаманця або ситуації, коли криптоактив втрачає характеристику оборотоздатності на технічному рівні. У такому випадку користувач може подати до суду заяву про втрату свого права розпоряджання криптоактивом, що може бути важливим у судових провадженнях, наприклад, про поділ майна або банкрутство [7]. Як бачимо, законодавець передбачив і ситуацію, коли у користувача припиняється право розпорядження криптоактивом.

Так, у цьому контексті слушно зауважити, що право на розпорядження криптоактивом напряму пов'язано із оборотоздатністю криптоактива, оскільки законом закладена можливість його відчуження у прив'язці саме до концепції розпорядження.

Тобто у даному випадку саме право розпорядження криптоактивом свідчить про те, що сам криптоактив є оборотоздатним.

Тим не менш, такий підхід є досить небезпечним у тому плані, що втрата права розпорядження на криптоактив однією особою не завжди свідчить про відсутність оборотоздатності певного криптоактива. Уявімо ситуацію, коли особа випадково надіслала криптоактив на невідому адресу, через що його повернення є неможливим. Так, особа втратила право на його розпорядження, однак з цього не випливає відсутність оборотоздатності криптоактива, оскільки у цьому випадку право на розпорядження перейшло до іншого користувача.

А от ситуація, коли криптоактив з технічних причин перестає функціонувати (наприклад, зупинення роботи децентралізованої мережі, внесення змін до програмного коду криптоактива або його блокування емітентом) дійсно означає втрату права розпорядження криптоактивом і припинення його оборотоздатності.

Тому для зазначення оборотоздатності варто було б внести положення, яке б прямо закріпило оборотоздатність криптоактивів. Досить вдалим підходом вважаємо текст Закону України про віртуальні активи, який так і не набув чинності. Відповідно до частини 2 статті 6, «*Оборот віртуального активу починається з моменту його створення та здійснюється до моменту припинення обороту віртуального активу*» [23].

Такий підхід прямо встановлює можливість оборотоздатності криптоактивів та надає законодавцю в подальшому встановлювати додаткові норми щодо обороту окремих категорій криптоактивів.

Тим не менш, зважаючи на реалії, ми б запропонували переформулювати це положення наступним чином: **оборот криптоактивів починається з моменту їх випуску (емісії) та здійснюється до моменту припинення обороту криптоактивів.**

Таке положення можна встановити при введенні поняття криптоактива у законодавство України, яке було запропоноване нами у попередній роботі [24]. При цьому замість терміну «створення» криптоактива варто використовувати саме поняття випуск, оскільки саме він відображає сутність створення криптоактива у децентралізованій мережі.

Набуття права власності на криптоактив

Право власності виникає відповідно до законодавства України. Наразі ми бачимо, що єдиним форматом виникнення права власності на криптоактив може бути здійснення правочину [20].

Фактично це є найбільш логічним підходом, однак варто зауважити, що зважаючи на технологічну природу криптоактива, фактичне право власності на криптоактив виникає виключно з моменту, коли він отримує право на його володіння, користування та розпоряджання. На доктринальному рівні виникає питання, який у такому разі повинен бути вчинений правочин: консенсуальний чи реальний [25].

Оскільки право власності на криптоактив передбачає фактичне володіння, користування та розпоряджання, правочин з криптоактивом повинен бути реальним, а не консенсуальним.

При цьому варто брати до уваги той факт, що право власності на криптоактив може набуватися під час випуску (емісії) криптоактива. У результаті цього не виникає правочину, однак на криптогаманці певної особи зараховується емітований криптоактив. Відповідно, наявне регулювання вимагає врахування такого випадку.

Для цього можна звернутися до Закону України про віртуальні активи (який не набув чинності), а саме частини 1 статті 5:

«Моментом створення віртуального активу є момент, з якого перший власник отримує можливість володіти, користуватися та розпоряджатися віртуальним активом у системі забезпечення обороту відповідного віртуального активу, якщо немає можливості достовірно встановити інший момент створення віртуального активу, виходячи з технічних особливостей системи забезпечення обороту віртуальних активів» [23].

Як бачимо, законодавець слушно зазначив, що моментом випуску криптоактива є момент набуття його першим власником права на володіння, користування та розпоряджання криптоактивом. До того ж, таким чином мова йде не про фактичне створення криптоактива у децентралізованій мережі, а фактичне отримання його першим власником права власності на нього.

Друга ж частина положення сконцентрована саме на фактичному створенні криптоактива, не беручи до уваги виникнення права власності, хоча апріорі при створенні криптоактива адреса певного криптогаманця де-факто отримує право власності на криптоактив, окрім випадків, коли відповідно до умов випуску криптоактива певна частина емісії може бути заблокована на адресі без права нею розпоряджатися відповідно до умов випуску криптоактива [26]. При цьому у такій ситуації криптоактиви можуть знаходитись навіть не на адресі особи, яка, наприклад, є покупцем криптоактива у процесі його розміщення, а на іншій спеціальній адресі, з якою будуть відбуватися поступові розблокування актива з наступним надсиланням її фактичному покупцю.

Так чи інакше, ситуація із моментом, коли покупець криптоактива отримує можливість користування, володіння та розпоряджання ним після випуску (емісії) фактично підпадає під реальний правочин, відповідно до якого передача криптоактива відбувається з урахуванням певних умов. Форма правочину може бути будь-якою, тому тут конкретизувати конкретні випадки є недоцільним.

Тим не менш, ми не виключаємо випадків, коли та чи інша особа може отримати криптоактив без вчинення правочину, однак на технічному рівні буде передбачатися його блокування на певний час без можливості ним користуватися, володіти та розпоряджатися.

При цьому ми б особисто додатково зазначили, що момент випуску (емісії) криптоактива є фактичне його створення у децентралізованій мережі, оскільки з технологічної точки зору це і є основна подія, яка при цьому несе також набуття права власності для його першого власника.

З урахуванням вищенаведеного, пропонуємо наступне визначення випуску (емісії) криптоактива у контексті набуття права власності на нього:

випуском (емісією) криптоактива є момент створення криптоактива у децентралізованій мережі. Першим власником криптоактива вважається особа, яка першою отримує можливість володіти, користуватися та розпоряджатися криптоактивом у децентралізованій мережі після її випуску (емісії).

Завдяки зазначеному підходу ми виокремили момент фактичного створення криптоактива, а також характеристику першого власника криптоактива. У результаті це сприятиме визначенню, хто є першою особою, що отримала право власності на криптоактив у процесі його випуску (емісії).

Також важливо звернути увагу, що криптоактив може набуватися іншими особами у результаті надсилання криптоактива на його адресу першим та наступними власниками без вчинення жодних правочинів. У таких випадках особа все одно буде набувати право власності на криптоактив, оскільки вона отримуватиме можливість володіти, користуватися та розпоряджатися ним. Це також потрібно враховувати.

Зважаючи на це, ми можемо визначити загальне визначення для набуття права власності на криптоактив. На нашу думку, воно повинно бути сформульоване наступним чином:

Право власності на криптоактив набувається у результаті одного з випадків:

отримання криптоактива його першим власником у результаті емісії (випуску);

отримання криптоактива його наступними власниками, що підтверджується можливістю володіти, користуватися та розпоряджатися криптоактивом;

отримання криптоактива у результаті вчинення правочину з ним з моменту, коли особа отримує можливість володіти, користуватися та розпоряджатися криптоактивом.

Ми вважаємо, що окреме зазначення третьої категорії у результаті правочину є досить важливим з точки зору цивільного обігу та закріплення можливості вчинення саме реального правочину для набуття права власності на криптоактив.

Запропоновані положення побудовані таким чином, щоб чітко встановити момент набуття права власності на криптоактив, уникаючи значної деталізації (як це передбачено у статті 6 Законі України про віртуальні активи, який не набрав чинності) та надаючи ті чи інші винятки або специфічні особливості. Вони можуть бути прописані у профільному законі, однак із застосуванням наданих нами пропозицій, які при цьому можна окремо імplementувати у загальні нормативно-правові акти, наприклад, у Цивільний кодекс України.

Висновки. Ми можемо зазначити, що у континентальній сім'ї переважно існує проблема із визнанням криптоактива майном через його нематеріальну форму, в той час, як країни загального права у більшій мірі шляхом прецедентів визнають криптоактиви нематеріальним майном, яке відповідним чином регулюється з точки зору цивільного права.

У цьому контексті Україна має прогресивне законодавство, оскільки наразі невелика кількість іноземних держав розглядає криптоактиви як об'єкт цивільного обігу шляхом прирівнювання їх до майна, об'єктів майнових прав та/або застосуванню до криптоактивів майнових норм. У нашому випадку, віднесення криптоактивів до цифрової речі як віртуального активу.

Однак через технологічну природу криптоактивів також необхідно вносити додаткові зміни до законодавства з метою надання можливості здійснення обігу криптоактивів на практиці. У зв'язку з цим, у цій праці нами було запропоновано положення щодо моменту виникнення та припинення обігу криптоактивів, поняття випуску (емісії) криптоактивів, а також моментів набуття права власності на криптоактиви.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. The applicability of Property Law Rules for Crypto Assets: Considerations from Civil Law and Common LAW Perspectives. Dr. Pinar Çağlayan Aksoy. URL: <https://yoksis.bilkent.edu.tr/pdf/files/16254.pdf>.
2. L. Shmatenko. 'Digitale Zahlungsmittel in einer analog geprägten Rechtsordnung' (2018) 21 (8) MMR Multimedia und Recht. URL: https://www.academia.edu/37226354/Digitale_Zahlungsmittel_in_einer_analog_geprägten_Rechtsordnung_A_bit_coin_out_of_control_Rechtsnatur_und_schuldrechtliche_Behandlung_von_Kryptowährungen.
3. Bundesrecht konsolidiert: Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch § 285, Fassung vom 02.02.2025. URL: <https://www.ris.bka.gv.at/NormDokument.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10001622&FassungVom=2025-02-02&Artikel=&Paragraf=285&Anlage=&Uebergangsrecht=>.

4. Codice Civile. URL: <https://faolex.fao.org/docs/pdf/ita197336.pdf>.
5. Ugo Malvagna and Filippo Sartori. Cryptocurrencies as 'Fungible Digital Assets' Within the Italian Legal System: Regulatory and Private Law Issues. URL: <https://theitalianlawjournal.it/data/uploads/8-italj-1-2022/481-malvagnasartori.pdf>.
6. Andrea Tuninetti Ferrari. Italian court rules that cryptocurrency is «property» and a «means of payment». URL: <https://www.cliffordchance.com/insights/resources/blogs/talking-tech/en/articles/2019/10/italian-court-rules-that-cryptocurrency-is--property.html#:~:text=The%20Court%20concluded%20that%20the,a%20public%20authority%2C%20nor%20necessarily.>
7. Law of Liechtenstein of 3 October 2019 on Tokens and TT Service Providers (Token and TT Service Provider Act; TVTG). URL: <https://www.gesetze.li/konso/2019301000>.
8. Federal Court Of Australia. Australian Securities and Investments Commission v NGS Crypto Pty Ltd (No 3) [2024] FCA 822. URL: <https://jade.io/article/1084305>.
9. Federal Court endorses view that cryptocurrency is capable of being property. John Bassilios. Hall&Willcox smarter law. URL: <https://hallandwilcox.com.au/news/federal-court-endorses-view-that-cryptocurrency-is-capable-of-being-property>.
10. Fabrizio D'Aloia v Persons Unknown Category A & Ors [2024]. The English High Court Judgment. URL: <https://www.rahmanravelli.co.uk/assets/Uploads/7fb6021a96/Fabrizio-DALOia-v-Persons-Unknown-Category-A-Ors.pdf>.
11. Digital assets. Law Commission reforming the law. URL: <https://lawcom.gov.uk/project/digital-assets>.
12. UK decision confirms cryptocurrency is 'property' capable of being held on trust. Hall & Willcox. Lexology. URL: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=5343c34a-a773-4ed8-8d3a-8c9293ceba63>.
13. Notice 2014-21. Interna Revenue Service of the United States of America. URL: <https://www.irs.gov/pub/irs-drop/n-14-21.pdf>.
14. WY SF0125 | 2019. LegiScan. URL: <https://legiscan.com/WY/text/SF0125/id/1914175>.
15. 2024 Idaho Code Title 28 – COMMERCIAL TRANSACTIONS Chapter 53 – DIGITAL ASSETS Section 28-5304 - CLASSIFICATION OF DIGITAL ASSETS. Justia U.S. Law. URL: <https://law.justia.com/codes/idaho/title-28/chapter-53/section-28-5304>.
16. Companies Act 1993 of New Zealand, as amended. URL: <https://www.legislation.govt.nz/act/public/1993/0105/latest/DLM319576.html>.
17. Ruscoe v Cryptopia Ltd (in Liquidation) [2020] NZHC 728. URL: <https://www.grantthornton.co.nz/globalassets/1.-member-firms/new-zealand/pdfs/cryptopia/civ-2019-409-000544---ruscoe-and-moore-v-cryptopia-limited-in-liquidation.pdf>.
18. Quoine Pte Ltd v B2C2 Ltd [2020] SGCA(I) 02. URL: https://www.elitigation.sg/gd/s/2020_SGCAI_2.
19. Markets in Crypto-Assets Regulation (MICA). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1114/oj>.
20. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 No 435-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
21. Гулейков І.Ю. Дисертація «Цивільні активи в цивільному обороті України». URL: <https://repository.ndippp.gov.ua/bitstream/handle/765432198/1050/Дисертація%20Гулейкова%20І.%20Ю..pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
22. Майданик Р.А. Цифрова річ як майно та її оборотоздатність. Цивілістична платформа № 1 (4) 2025. URL: <https://clp.org.ua/wp-content/uploads/2025/03/roman-majdanyk.-tsyfrova-rich-iaak-majno-ta-ii-oborono-zdatnist.pdf>.
23. Про віртуальні активи: Закон України від 17.02.2022 No 2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>.
24. Тіпикін-Головко Н.О. Поняття та правова природа криптоактивів: український та іноземний підходи. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Том 35 (74) № 5 2024. URL: https://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/5_2024/6.pdf.
25. Яворська О.С. Реальні договори в цивільному праві України. *Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр.* /редкол.: С.В. Ківалов (голов. ред.), В.М. Дрьомін (заст. голов. ред.), Ю.П. Аленін та ін.]; МОН України, НУ ОЮА. Одеса: Юрид. л-ра, 2013. – Вип. 70. С. 169–175. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/items/5fd9fd57-4df6-4225-ad80-136f4c928873>.
26. Tokenomics 101. Coinbase. URL: <https://www.coinbase.com/ru/learn/wallet/tokenomics-101>.